

mult l-a ajutat munca de traducere a unor opere din Gorki (*Mama* și *Vara*) în înțelegerea esenței realismului socialist.

«Pasul de la realismul critic la realismul socialist era făcut de pe atunci.

Iar cititorul (e vorba de cititorul român de după 23 august 1944,— M.N.) atît în *Vara* cît și în *Mama* avea prilejul să discearnă particularitățile artistice ale primelor opere realist-socialiste. O maturizare și o simplificare a stilului, metaforelor și imaginilor. O artă concentrată, redusă la esențialul vieții, ca un organism desăvîrșit în care nimic nu e de prisos și nimic fără să răspundă unei funcții precise»¹⁰.

Pe aceste coordonate s-a desfășurat continuu apropierea scriitorilor din R.P.R. de opera lui Gorki. Chemați să dea glas, prin lucrările lor, unor noi idealuri sociale, scriitorii romîni au descifrat în opera lui Gorki în special felul nou în care marile probleme sociale se transfigurează în creația sa într-o nouă concepție asupra frumosului uman. În acest sens, merită să fie menționată și contribuția academicianului Tudor Vianu. Într-un studiu recent, cunoscutul literat și stilist român reliefează ca o izbîndă și o noutate a operei gorkiene — cum în romanele, nuvelele și piesele de teatru ale marelui scriitor proletar dezbateră principalele probleme etice ale epocii contemporane este ridicată la o mare înălțime estetică. Trecînd în revistă mai multe lucrări, academicianul Tudor Vianu se oprește îndeosebi asupra felului în care prin creația lui Gorki frumusețea lumii «se relevă» ca «un suport moral al vieții». «Frumusețea, — citim mai departe, — introduce deci în sufletul omului iubire și încredere în lume, îi moderează delirul orgoliului, îi aduce pe buze șoapta fericirii, elimină pornirile rele, îl purifică și-i apleacă fruntea în gestul închinării. Frumosul poate fi deci regulatorul vieții morale. În această privință, Gorki gîndește ca atîți din marii clasici al lumii, ca Platon și Goethe. El depășește însă moralele estetice ale clasicismului atunci cînd trebuie să-și spună că spectacolul frumuseții nu este suficient totdeauna și că dacă brutalitatea sau numai mediocritatea umană împiedecă de atîtea ori ca raza frumuseții să pătrundă în sufletul oamenilor și să-i fructifice, înseamnă că oamenii trebuie transformați»¹¹.

Este cunoscută discuția ce se duce astăzi în lume în jurul problemelor realismului socialist. Sînt cunoscute încercărilor furioase, în cele mai dese cazuri incorecte, ale revizioniştilor de a discredita realismul socialist. În această bătălie ideologică, poziția scriitorilor din R.P.R. este cît se poate de clară. Pentru ei realismul socialist nu este o metodă oarecare, nu este una din modalitățile «moderne» ale creației, pe care poate s-o accepte sau nu, ci *metoda lor*, — singura modalitate prin care pot să răspundă sarcinilor contemporane ale artei literare. Iată de ce și cercetarea operei gorkiene se profilează în țara noastră

¹⁰ Cezar Petrescu, *La școala realismului socialist «Viața Romînească»*, nr. 7, 1954, p. 347.

¹¹ Tudor Vianu, *Mesajul lui Gorki*. «Probleme de literatură», București, 1957, nr. 3, mai — iunie, p. 8—9.